

Тематична рубрика: **ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВАМИ**

УДК 658.338

Чернишов В.В.

ст. викладач кафедри фінансів

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

**АНАЛІЗ НАПРЯМІВ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ
ДІАГНОСТИКИ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ**

У статті визначено мотиваційні переваги при впровадженні системи фінансової діагностики на підприємствах машинобудівної промисловості. Оцінено мотиваційні напрями впровадження фінансової діагностики на підприємствах машинобудівної промисловості. Встановлено послідовність дій при оцінці мотиваційних напрямів впровадження фінансової діагностики на підприємствах машинобудівної промисловості. Проведено факторний аналіз рентабельності власного капіталу. Виділено основні особливості щодо аналізу рентабельності власного капіталу на підприємствах машинобудівної промисловості.

Ключові слова: промисловість, машинобудування, фінансова діагностика, мотивація, рентабельність, ресурсовіддача, модель компанії Дюпон.

В статье определены мотивационные преимущества при внедрении системы финансовой диагностики на предприятиях машиностроительной промышленности. Оценены мотивационные направления внедрения финансовой диагностики на предприятиях машиностроительной промышленности. Установлена последовательность действий при оценке мотивационных направлений внедрения финансовой диагностики на предприятиях машиностроительной промышленности. Проведен факторный

анализ рентабельности собственного капитала. Выделены основные особенности проведения анализа рентабельности собственного капитала на предприятиях машиностроительной промышленности.

Ключевые слова: промышленность, машиностроение, финансовая диагностика, мотивация, рентабельность, ресурсовиддача, модель компании Дюпон.

The article defines the motivational advantages in introducing the system of financial diagnostics at the enterprises of the machine-building industry. The motivational directions of introduction of financial diagnostics at the enterprises of machine-building industry are estimated. The sequence of actions is determined in the estimation of motivational directions of introduction of financial diagnostics at the enterprises of machine-building industry. A factor analysis of the return on equity was conducted. The main features of the analysis of profitability of equity capital at the enterprises of machine-building industry are highlighted.

Key words: industry, mechanical engineering, financial diagnostics, motivation, profitability, resource efficiency, DuPont model.

Постановка проблеми. Машинобудування є основою промисловості і відіграє вирішальну роль у реалізації досягнень науково-технічного прогресу у всіх формах господарства. Фінансова діагностика підприємства займає важливе місце у процесі прийняття управлінських рішень бо саме на її результатах базується заходи щодо подальшого розвитку підприємства.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2013 р. № 603-р. зазначено, що комплексне розв'язання проблемних питань функціонування промислового сектору економіки України шляхом розроблення організаційно-економічного механізму та залучення ресурсів для реалізації завдань структурно-технологічної модернізації вітчизняної промисловості у напрямі збільшення частки високотехнологічних видів діяльності в обсягах виробництва та експорту, задоволення потреб внутрішнього ринку у продукції власного виробництва, зростання зайнятості

та підвищення завдяки цьому добробуту населення [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення проблем методики фінансової діагностики підприємства присвячено багато наукових праць таких провідних спеціалістів і науковців, як: Г. А. Семенов [2], Е. С. Васильчук [3], Н. А. Кизим [4], Г. М. Котенко [5], О. В. Гребенікова [6], О. А. Гарасюк [7], Т. Г. Рзаєва [8], В. І. Фучеджи [9], О. Г. Мельник [10], Д. А. Жукова [11].

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз і оцінка характеристик фінансових станів щодо виділення напрямів впровадження фінансової діагностики машинобудівних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діагностика на підприємствах проводиться з метою оцінювання всіх сфер діяльності, виявлення вузьких місць, перспектив розвитку, негативних чинників, що впливають на процес функціонування підприємства, та розроблення відповідних заходів у діяльності підприємства.

Запропоновано, визначити мотиваційні переваги при впровадженні системи фінансової діагностики на підприємствах машинобудівної промисловості. Автором запропоновано питання керівникам підприємства, загальною кількістю десять, щодо оцінки мотиваційних напрямів впровадження фінансової діагностики на підприємствах, з метою визначення економічного стану та очікуваних перспектив його розвитку.

Аналіз мотиваційних напрямів впровадження фінансової діагностики проведено на 22 підприємствах областях України, а саме: Харківської, Львівської, Донецької, Одеської, Житомирської, Херсонської, Запорізької, Луганської, Черкаської та Київської.

На перше питання: «За якими показниками оцінюється успішність діяльності підприємства?», керівники віддали перевагу рентабельності виробництва (продажу), рентабельності активів та прибуток. Стратегічно важливими активами для підприємства вважають: клієнтська база, система партнерських зв'язків із основними контрагентами та ділова репутація.

Щодо змін конкурентної позиції підприємства на зовнішніх ринках у межах ЄС, керівниками зазначено, що під впливом кризової ситуації в економіки країни, стан не змінився.

Відносно поточного обсягу іноземних інвестицій (за відсутності іноземних замовлень оцінено експортний попит) на виробництво продукції, засвідчено, що недостатній (нижче норми).

Аналіз мотиваційних переваг свідчить, що при виборі цілей керівники вважають найважливішим для підприємства, це підвищення рівня рентабельності та вихід на міжнародні ринки.

З наведених управлінських нововведень, що впроваджувались на підприємстві, обрано: розробка (перегляд) стратегії підприємства; моделювання (формалізація) бізнес-процесів підприємства; впровадження системи збалансованих показників підприємства; розробка нової системи управлінського обліку.

На підставі отриманих результатів щодо мотиваційних напрямів впровадження діагностики на підприємствах, запропоновано послідовність дій для змін в економічному стані підприємств машинобудівної промисловості та перспектив його розвитку, що представлено на рис. 1.

Як видно з рис. 1, в рамках проведеного аналізу мотиваційних напрямів впровадження фінансової діагностики машинобудівних підприємств визначено інформацію щодо основних недоліків та перспектив розвитку, що залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Однією з найважливіших проблем залишається незадовільний фінансовий стан машинобудівних підприємств. Насамперед це залежить від недостатності обігових коштів, відсутності реальних джерел фінансування, недостатнє технічне переоснащення, нерозвиненість інфраструктури внутрішнього ринку.

Автором запропоновано проаналізувати рентабельність власного капіталу, що дасть змогу засвідчити про ефективність механізму регулювання фінансової діяльності машинобудівних підприємств.

Рис. 1. Послідовність дій при оцінці мотиваційних напрямів впровадження фінансової діагностики на підприємствах машинобудівної промисловості

Проведено факторний аналіз рентабельності власного капіталу з використанням 22 підприємств за 2014-2016 рр., з метою формування фінансової діагностики підприємств машинобудівної промисловості .

Зазначено, що модель компанії Дюпона використовується в аналізі фінансових коефіцієнтів з метою визначення потенціалу компанії в збільшенні коефіцієнта рентабельності власного капіталу (ROE). Модель компанії Дюпон визначає фактори, що мають вплив на ефективність роботи машинобудівних підприємств й оцінити цей вплив. Показник рентабельність власного капіталу показує, яким чином ефективність діяльності

трансформується у вигоди власників. З'ясування причин, що забезпечують зміну рентабельності, необхідно, тому що позитивна динаміка цього показника говорить про привабливість підприємства для інвестора, а негативна тенденція – засвідчує наявність проблем.

Автором запропоновано встановити залежність коефіцієнта рентабельності власного капіталу від ресурсовіддачі, коефіцієнта фінансової залежності та рентабельності продажу, представлено у вигляді:

$$R_{ROE} = R_{NPM} \times P_{\text{від}} \times K_{\text{зал}}, \quad (1)$$

де R_{ROE} – коефіцієнт рентабельності власного капіталу;

R_{NPM} – коефіцієнт чистої рентабельності продажу;

$P_{\text{від}}$ – ресурсовіддача;

$K_{\text{зал}}$ – коефіцієнт фінансової залежності.

З метою проведення факторного аналізу рентабельності власного капіталу машинобудівних підприємств використано метод ланцюгових підстановок. Відповідно за цим методом, загальна зміна рентабельності власного капіталу визначається:

$$\Delta R_{ROE(\text{заг})} = R^1_{ROE} - R^0_{ROE}, \quad (2)$$

де $\Delta R_{ROE(\text{заг})}$ – загальна зміна рентабельності власного капіталу, індекс 1 та 0 відповідно, вказують на значення показника в звітному та базисному періоді.

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок змін показника чистої рентабельності продажу визначається:

$$\Delta R_{ROE(R_{NPM})} = R^1_{NPM} \times P^0_{\text{від}} \times K^0_{\text{зал}} - R^0_{NPM} \times P^0_{\text{від}} \times K^0_{\text{зал}}, \quad (3)$$

де $\Delta R_{ROE(R_{NPM})}$ – зміна рентабельності власного капіталу за рахунок змін

рентабельності продажу.

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок змін показника ресурсовіддачі визначається:

$$\Delta R_{ROE(P_{\text{ВІД}})} = R^1_{NPM} \times P^1_{\text{ВІД}} \times K^0_{\text{зал}} - R^1_{NPM} \times P^0_{\text{ВІД}} \times K^0_{\text{зал}}, \quad (4)$$

де $\Delta R_{ROE(P_{\text{ВІД}})}$ – зміна рентабельності власного капіталу за рахунок змін показника ресурсовіддачі.

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок змін коефіцієнта фінансової залежності визначається:

$$\Delta R_{ROE(K_{\text{зал}})} = R^1_{NPM} \times P^1_{\text{ВІД}} \times K^1_{\text{зал}} - R^1_{NPM} \times P^1_{\text{ВІД}} \times K^0_{\text{зал}}, \quad (5)$$

де $\Delta R_{ROE(K_{\text{зал}})}$ – зміна рентабельності власного капіталу за рахунок змін коефіцієнта фінансової залежності.

Сума значення зміни показника рентабельності власного капіталу за рахунок кожного з факторів (рентабельності продажу, ресурсовіддачі та коефіцієнта фінансової залежності) визначає загальне значення коефіцієнта:

$$\Delta R_{ROE(\text{заг})} = \Delta R_{ROE(R_{NPM})} + \Delta R_{ROE(P_{\text{ВІД}})} + \Delta R_{ROE(K_{\text{зал}})}, \quad (6)$$

де $\Delta R_{ROE(\text{заг})}$ – сума значення зміни показника рентабельності власного капіталу.

Для проведення аналізу рентабельності власного капіталу підприємства визначено наступну послідовність:

розраховано показники рентабельності власного капіталу, чисту рентабельність продажу, ресурсовіддачу та коефіцієнт фінансової

залежності;

розраховано зміни коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок змін показника чистої рентабельності продаж за 2014-2016рр.;

розраховано зміни коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок показника ресурсовіддачі за 2014-2016рр.;

розраховано зміни коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок показника коефіцієнт фінансової залежності за 2014-2016рр.;

розраховано суму значення зміни показника рентабельності власного капіталу за рахунок кожного з факторів (рентабельності продажу, ресурсовіддачі та коефіцієнта фінансової залежності), що визначає загальне значення коефіцієнта.

Результати проведеного аналізу впливу факторних показників моделі компанії Дюпона на динаміку рентабельності власного капіталу підприємства за 2014-2016рр. представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Розрахунок впливу факторних показників моделі Дюпона на динаміку рентабельності власного капіталу підприємства за 2014-2016рр.

Показник	2014р.	2015р.	2016р	$\Delta R_{ROE}(R_{NPM})$		$\Delta R_{ROE}(P_{\text{від}})$		$\Delta R_{ROE}(K_{\text{зал}})$	
ПАТ Дрогобицький машинобудівний завод									
R_{ROE}	-0,09	-0,18	-0,09	-0,23	0,15	0,15	-0,04	-0,02	-
R_{NPM}	-0,21	-0,75	-0,16						
$P_{\text{від}}$	0,23	0,12	0,25						
$K_{\text{зал}}$	1,87	2,11	2,33						
$\Delta R_{ROE(\text{зар})1}$	-0,1								
$\Delta R_{ROE(\text{зар})2}$	0,1								
ПАТ Дружківський машинобудівний завод									
R_{ROE}	-0,77	-0,43	0,11	-10,08	0,78	10,51	0	0	-
R_{NPM}	-7,83	-87,97	0						
$P_{\text{від}}$	0,02	0,001	0						
$K_{\text{зал}}$	6,29	8,91	6,77						
$\Delta R_{ROE(\text{зар})1}$	0,43								
$\Delta R_{ROE(\text{зар})2}$	0,55								
ПАТ Одеський машинобудівний завод «Червона гвардія»									
R_{ROE}	-2,71	-4,02	1,38	0,63	2,15	-0,76	-1,47	-0,95	4,7

R_{NPM}	-0,66	-0,57	-0,27						9
$P_{від}$	0,25	0,33	0,58						
$K_{зал}$	16,73	21,76	-8,83						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-1,08								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	5,47								
ПАТ Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»									
R_{ROE}	0,10	-0,05	-0,05	-0,16	0,02	0,02	-0,01	-0,01	-
R_{NPM}	0,16	-0,09	-0,05						0,01
$P_{від}$	0,46	0,28	0,45						
$K_{зал}$	1,40	1,68	1,91						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-0,15								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	0								
ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування									
R_{ROE}	0,58	-2,52	0,20	-1,14	2,76	-0,25	0,96	-1,83	-
R_{NPM}	0,11	-0,11	0,005						0,88
$P_{від}$	0,51	0,73	6,56						
$K_{зал}$	10,2	32,93	6,13						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-3,22								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	2,84								
ПАТ Коростенський машинобудівний завод									
R_{ROE}	-0,29	-0,06	-0,30	0,22	-0,15	-0,02	-0,14	-0,001	-
R_{NPM}	-0,15	-0,03	-0,09						0,10
$P_{від}$	0,74	0,95	0,89						
$K_{зал}$	2,50	2,55	3,76						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	0,20								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	-0,39								
ПАТ Бериславський машинобудівний завод									
R_{ROE}	8,65	0,93	0,51	19,56	-0,69	-12,80	0,09	-14,52	0,2
R_{NPM}	-0,32	-1,04	-0,28						4
$P_{від}$	1,17	0,64	0,86						
$K_{зал}$	-23,22	-1,41	-2,13						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-7,76								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	-0,36								
ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»									
R_{ROE}	-0,27	-1,06	0,15	-0,29	1,38	0,07	-0,004	-0,57	-
R_{NPM}	-0,11	-0,23	0,07						0,15
$P_{від}$	0,93	0,81	0,80						
$K_{зал}$	2,63	5,67	2,94						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-0,79								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	1,23								
ПАТ Сніжнянський завод хімічного машинобудування									
R_{ROE}	-0,03	-0,09	-0,02	-0,17	-0,17	0,11	0,25	-0,002	-

R_{NPM}	-0,09	-0,61	-1,72						0,000
$P_{від}$	0,28	0,13	0,01						3
$K_{зал}$	1,16	1,19	1,21						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-0,06								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	-16,75								
ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування									
R_{ROE}	-0,20	-1,36	4,27	-0,33	-0,71	-0,15	0,78	-0,72	5,7
R_{NPM}	-0,04	-0,10	-0,15						2
$P_{від}$	0,97	1,23	0,78						
$K_{зал}$	5,71	11,55	-37,35						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-1,2								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	5,79								
ПАТ Мелітопільський завод холодильного машинобудування «Рефма»									
R_{ROE}	-0,02	-0,83	-0,06	-0,56	0,68	0,09	0,10	-0,33	-
R_{NPM}	-0,01	-0,28	-0,05						0,01
$P_{від}$	0,73	0,62	0,21						
$K_{зал}$	2,84	4,76	5,82						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-0,8								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	0,77								
ВАТ Геніченський машинобудівний завод									
R_{ROE}	-0,04	-0,09	-0,16	0	0	0	0	0	0
R_{NPM}	0	0	0						
$P_{від}$	0	0	0						
$K_{зал}$	1,04	1,13	1,04						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	0								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	0								
ПАТ Северодонецький науково-дослідний та конструкторний інститут хімічного									
R_{ROE}	0,09	0,11	0,57	0,06	0,18	-0,05	0,13	0,02	0,1
R_{NPM}	0,03	0,05	0,13						7
$P_{від}$	0,65	0,43	0,62						
$K_{зал}$	4,41	5,24	7,33						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	0,03								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	0,48								
ПАТ Український науково-дослідний та конструкторний інститут хімічного									
R_{ROE}	0,01	-0,03	-0,004	-0,03	-0,04	-0,001	0,07	-0,005	0,000
R_{NPM}	0,01	-0,03	-0,07						2
$P_{від}$	0,81	0,85	0,05						
$K_{зал}$	1,06	1,24	1,18						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-0,04								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	0,03								
ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та									
R_{ROE}	0,002	0,01	0,01	-0,003	0	0,002	0,003	-0,001	0,00

R_{NPM}	0,01	0,003	0,003						4
$P_{від}$	0,23	0,71	1,48						
$K_{зал}$	1,65	1,11	1,97						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-0,002								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	0,007								
ПАТ Радомишльський машинобудівний завод									
R_{ROE}	0,004	-0,0002	-0,01	-0,01	-0,06	0,0002	0,05	-0,0001	0,000
R_{NPM}	0,01	-0,001	-0,21						1
$P_{від}$	0,43	0,25	0,04						
$K_{зал}$	1,07	1,09	1,08						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-0,01								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	-0,01								
ПАТ Монастирський машинобудівний завод									
R_{ROE}	0,02	-0,03	-0,003	-0,07	0,04	0,01	-0,0002	-0,002	0,00
R_{NPM}	0,01	-0,02	-0,002						1
$P_{від}$	1,25	1,04	1,10						
$K_{зал}$	1,81	1,89	1,54						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-0,06								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	0,04								
ПАТ Гребінківський машинобудівний завод									
R_{ROE}	0,01	0,02	0,04	0	0	0,01	0,01	0,003	0,0
R_{NPM}	0,01	0,01	0,01						1
$P_{від}$	0,49	0,90	1,28						
$K_{зал}$	1,37	1,73	2,30						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	0,01								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	0,02								
ПАТ Куп'янський машинобудівний завод									
R_{ROE}	-0,16	-0,07	0,01	0,14	0,06	-0,01	0,0003	-0,03	-
R_{NPM}	-0,11	-0,01	0,001						0,00
$P_{від}$	0,54	0,95	1,01						1
$K_{зал}$	2,68	5,51	4,58						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	0,1								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	0,06								
ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний									
R_{ROE}	0,23	0,17	0,11	8,47	-0,17	-8,24	0	-0,22	0
R_{NPM}	-0,15	-5,67	0						
$P_{від}$	0,89	0,04	0						
$K_{зал}$	-1,71	-0,74	-0,65						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	0,01								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	-0,17								
ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе»									
R_{ROE}	2,96	-0,97	1,50	-4,85	-5,87	1,25	3,90	-0,02	4,4

R_{NPM}	0,67	-0,42	-2,99						4
$P_{від}$	0,98	0,49	0,21						
$K_{зал}$	4,54	4,66	-2,41						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-3,62								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	2,47								
ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»									
R_{ROE}	0,51	-1,09	0,35	-0,84	1,53	-0,06	-0,08	-0,61	-
R_{NPM}	-0,15	0,09	-0,05						0,13
$P_{від}$	0,61	0,72	0,62						
$K_{зал}$	-5,75	-15,18	-10,89						
$\Delta R_{ROE(зар)1}$	-1,51								
$\Delta R_{ROE(зар)2}$	1,44								

Як видно з табл. 1, рентабельність власного капіталу вказує на ефективність використання власного капіталу, тобто скільки прибутку згенеровано на кожну гривню залучених коштів у наступних аналізованих машинобудівних підприємствах, а саме: ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш», ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С.Орджонікідзе», ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод, ПАТ Куп'янський машинобудівний завод, ПАТ Гребінківський машинобудівний завод, ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування, ПАТ Сєверодонецький науково-дослідний та конструкторний інститут хімічного машинобудування, ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування, ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес», ПАТ Бериславський машинобудівний завод, ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування, ПАТ Одеський машинобудівний завод «Червона гвардія», ПАТ Дружківський машинобудівний завод, що характеризувались відносним збільшенням чистого прибутку. Всі останні підприємства, характеризувалися зниженням цього показника, що викликано зменшенням оборотності активів.

Що стосується показника ефективності діяльності підприємств машинобудівної промисловості (рентабельності продажу), то слід відзначити наступні аналізовані підприємства, а саме: ПАТ Гребінківський

машинобудівний завод, ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування, ПАТ Северодонецький науково-дослідний та конструкторний інститут хімічного машинобудування, ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес», ПАТ Конструкторське бюро коксохімії, тобто дані вказують на отримання суми операційного прибутку з кожної гривні проданої продукції. Інші підприємства характеризувалися зниженням цього коефіцієнта, що може бути викликано зростанням витрат на виробництво і реалізацію продукції або падінням загального обсягу продажів.

Показник ресурсовіддача (коефіцієнт обертання авансованого капіталу) у всіх аналізованих підприємствах, крім ВАТ Геніченській машинобудівний завод та ВАТ Геніченській машинобудівний завод свідчив, що обсяг реалізованої продукції припадає на одну гривню коштів вкладених у діяльність.

Щодо показника коефіцієнта фінансової залежності, який є індикатором фінансової стійкості, зазначено, що підприємства, а саме: ПАТ Куп'янський машинобудівний завод, ПАТ Гребінківський машинобудівний завод, ПАТ Монастирський машинобудівний завод, ПАТ Радомишльський машинобудівний завод, ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування, ПАТ Український науково-дослідний та конструкторний інститут хімічного машинобудування, ПАТ Северодонецький науково-дослідний та конструкторний інститут хімічного машинобудування, ВАТ Геніченській машинобудівний завод, ПАТ Мелітопільський завод холодильного машинобудування «Рефма», ПАТ Сніжнянський завод хімічного, ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес», ПАТ Коростенський машинобудівний завод, ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування, ПАТ Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря», ПАТ Дружківський машинобудівний завод, вказує на здатність проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. Всі інші

аналізовані підприємства, нормативне значення яких є нижчим, необхідно залучати додаткові кошти кредитних організацій, банків або інших підприємств. З метою зниження залежності необхідно працювати в напрямку збільшення обсягу власного капіталу.

Оцінено рентабельність власного капіталу на прикладі 22 підприємств машинобудівної промисловості з метою виявлення факторів, що мають вплив на отриманий результат. Аналізуючи коефіцієнт рентабельності власного капіталу запропоновано використати модель Дюпона.

При проведенні аналізу встановлено, що виділені фактори по рівню значення та тенденціям до змін можуть мати різну специфіку отриманих даних. Виділено основні особливості щодо аналізу рентабельності власного капіталу:

коефіцієнт рентабельності визначає результат роботи за аналізований період, він не відображає ймовірність та заплановану ефективність довгострокових інвестицій, тобто якщо підприємство переходить на нові технології або нові види продукції, які потребують більших вкладень, показники рентабельності можуть тимчасово знижуватись;

проблема ризику – багато підприємств приймають управлінські рішення щодо вибору, як вірно отримати прибуток при великих ризиках або одним з показників ризику саме і виступає коефіцієнт фінансової залежності, чим вище його значення, тим ризикованіше з позиції інвесторів та кредиторів діяльність підприємства;

проблема оцінки – чисельник і знаменник показника рентабельності відображається в грошових одиницях різних купівельних спроможностей.

В сучасних умовах актуальною для підприємств є аналіз прибутковості підприємства та виявлення резервів щодо її підвищення. А в умовах економії фінансових ресурсів розробка шляхів підвищення прибутковості на підприємстві стає більш нагальним завданням. Оцінка прибутковості підприємства є важливою складовою фінансової роботи на підприємстві. Проте, при розрахунку рентабельності неможливо врахувати престижність

підприємства, торгівельну марку, якість управління персоналом, саме тому ринкову ціну акцій часто збільшують за їх облікову вартість.

За результатами проведеного аналізу рентабельності власного капіталу, автором запропоновано послідовність дій при оцінці впливу факторів на отримання ефективного функціонування підприємств машинобудівної промисловості, що представлено на рис. 2.

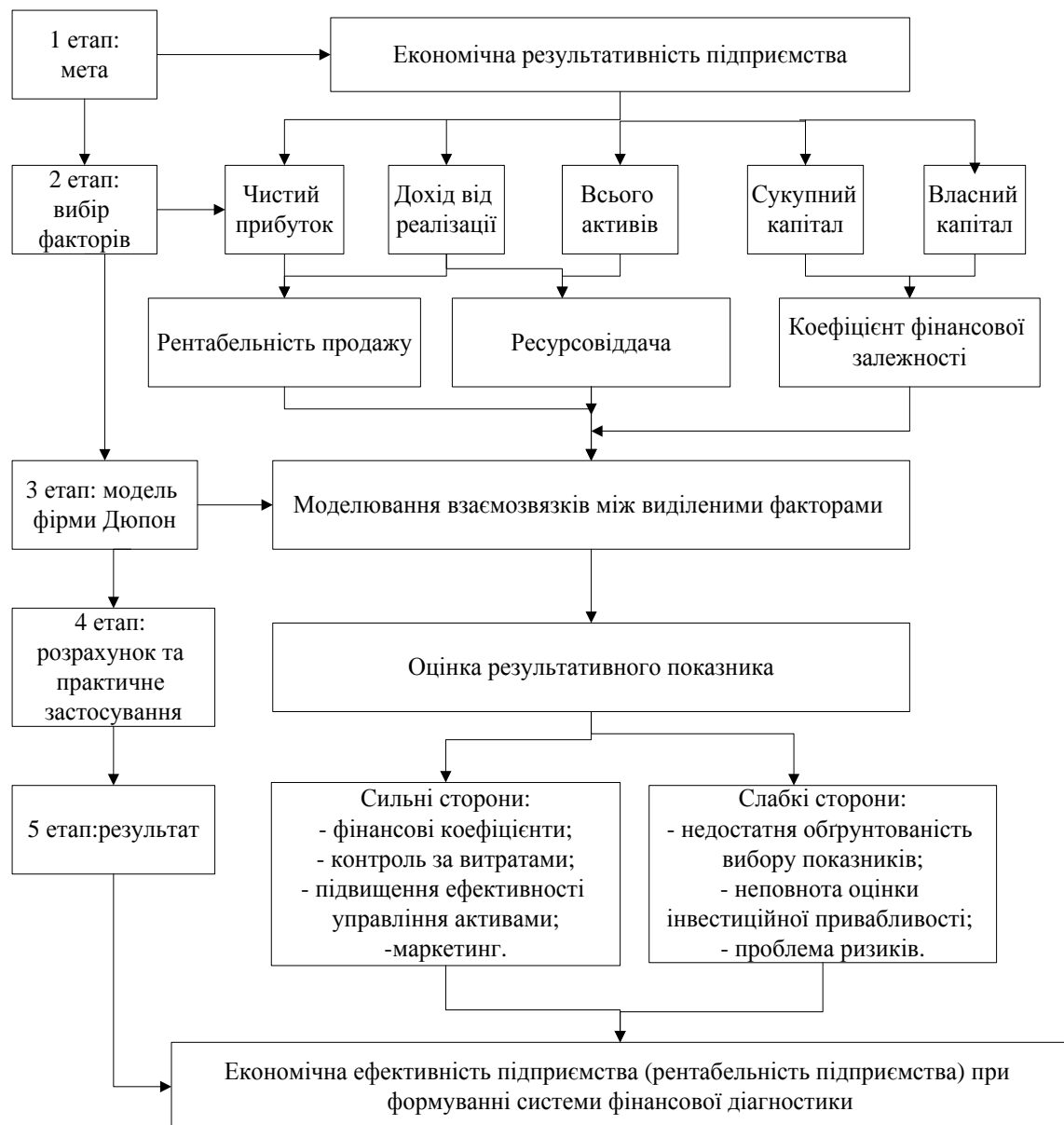

Рис. 2. Послідовність дій оцінки впливу факторів при формуванні системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств

Як видно з рис. 2. слід зазначити, що факторний аналіз рентабельності власного капіталу машинобудівних підприємств, як і оцінку часткових коефіцієнтів, що входять до моделі Дюпон, для кожного підприємства необхідно здійснювати у динаміці, перш за все аналізуючи тенденції змінень. Результатом такого аналізу має стати прийняття або управлінських рішень, що стосуються як операційної так і фінансової діяльності.

Висновки з проведеного дослідження. Перспективи поданих досліджень у сфері застосування моделі Дюпон для аналізу ефективності управління машинобудівними підприємствами пов'язані із накопиченням фактичної інформації про прибутковість їх діяльності, структуру капіталу і активів, винайденням додаткових факторів, що можуть збільшити економічну достовірність висновків, та використанням цих даних при формуванні фінансової діагностики підприємств машинобудівної промисловості.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року від 17 липня 2013 р. № 603-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80>

2. Семенов Г. А. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства / Г. А. Семенов, О. В. Ярошевська // Вісник економічної науки України. – 2011. – №1. – С. 136–141.

3. Васильчук Е. С. Проблемы и методы прогнозирования финансовой несостоятельности предприятий / Е. С. Васильчук, П. С. Замалаев // Бизнес–Информ. –2012.–№5.– С. 175–178.

4. Кизим Н. А. Оценка и прогнозирование неплатежеспособности предприятий [Текст] : монографія / Н. А. Кизим, И. С. Благун, Ю. С. Копчак. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004. – 144с.

5. Котенко Г. М. Виявлення переваг та недоліків методів оцінки фінансового стану підприємства / Г. М. Котенко // Коммунальное хозяйство городов. – 2008. – Вып. 83. Серия: Экономические науки. – С. 203–212.

6. Гребенікова О. В. Аналіз методів прогнозування банкрутства і обґрунтування системи показників визначення кризового стану підприємств машинобудування / О. В. Гребенікова, К. О. Соломянова-Кирильчук // Открытые информационные и компьютерные интегрированные технологии : сб. науч. трудов // нац. аэрокосм. ун-т «ХАИ». – Х., 2007. – Вып. 34. – С. 219–226.

7. Гарасюк О. А. Удосконалення сутності поняття «банкрутство» та прогнозування ймовірності банкрутства підприємств на основі використання сучасних методик (на прикладі ПрАТ «Криворіжгаглобуд») [Електронний ресурс] / О. А. Гарасюк, В. І. Троян // Економіка. Управління. Інноваціїю – 2013. – №1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2013_1_11_.pdf.

8. Рзаєва Т. Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства / Т. Г. Рзаєва, І. В. Стасюк // Вісник Хмельницького нац. ун-ту. – 2010. – №3. – Т.1. – С. 177–181.

9. Фучеджи В. І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства / В. І. Фучеджи // Менеджмент та підприємство в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : зб. наук. пр. / Видавництво «Львівської політехніки»; відповід. редак. О. Є. Кузьмін. – Львів, 2010. – Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка», №691. – С. 240–245.

10. Мельник О. Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій : [монографія] / О. Г. Мельник. – Львів : Видавництво «Львівської політехніки», 2010. – 344с.

11. Жукова Д. А. Методичне забезпечення аналізу фінансово-економічного стану машинобудівних підприємств / Д. А. Жукова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – №3(19). – С. 60–69.

REFERENCES

1. Pro skhvalennia Kontseptsii Zahalnodержavnoi tsilovoi ekonomichnoi prohramy rozvytku promyslovosti na period do 2020 roku vid 17 lypnia 2013 r. № 603-r. [On Approval of the Concept of the National Target Economic Program for the Development of Industry for the period up to 2020 from July 17, 2013 No. 603-p.] (Elektronnyi resurs). – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80>. (Accessed 25 March 2018).
2. Semenov H. A., Yaroshevska O. V. (2011) Diahnastyka finansovo-ekonomichnoho stanu pidpryiemstva [Diagnostics of the financial and economic condition of the enterprise] Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy, no.1, pp. 136–141.
3. Vasylchuk E. S. (2012) Problemy y metody prohnozyrovanyia fynansovoi nesostoiatelnosti predpriatyi [Problems and methods of forecasting financial insolvency of enterprises] Byznes–Ynform, no. 5, pp. 175–178.
4. Kyzym N. A. (2004) Otsenka y prohnozyrovanye neplatezhеспosobnosti predpriatyi : monohrafiia [Estimation and forecasting insolvency of enterprises], Kh.: Yzdatelskyi Dom «YNZhЭK» , 144 p. (in Ukrainian)
5. Kotenko H. M. (2008) Vyiavlennia perevah ta nedolikiv metodiv otsinky finansovoho stanu pidpryiemstva [Identify the advantages and disadvantages of methods for assessing the financial condition of the enterprise] Kommunalnoe khaziaistvo horodov, Seryia: Эkonomycheskye nauky, no. 83, pp. 203–212.
6. Hrebenikova O. V., Solomianova-Kyrylchuk K. O. (2007) Analiz metodiv prohnozuvannia bankrutstva i obgruntuvannia systemy pokaznykiv vyznachennia kryzovoho stanu pidpryiemstv mashynobuduvannia [Analysis of bankruptcy forecasting methods and justification of the system of indicators for determining the crisis situation of mechanical engineering enterprises] Открытые ynformatsyonnye y kompiuternые yntehryrovannые tekhnolohyy : sb.nauch.trudov, nats.aэrokosm.un-t «KhAY», Kh., no.34, pp.219-226.

7. Harasiuk O. A., Troian V. I. (2013) Udoskonalennia sutnosti poniattia «bankrutstvo» ta prohnozuvannia ymovirnosti bankrutstva pidpriumstv na osnovi vykorystannia suchasnykh metodyk (na prykladi PrAt «Kryvorizhahlobud») [Improvement of the essence of the concept of "bankruptcy" and forecasting the probability of bankruptcy of enterprises based on the use of modern techniques (for example, PrAT "Kryvorizhahlobud")] (Elektronnyi resurs) Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsiiu, no. 1, Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2013_1_11_.pdf. (Accessed 23 March 2018)

8. Rzaieva T. H., Stasiuk I. V. (2010) Zarubizhni metodyky vyznachennia ymovirnosti bankrutstva pidpriumstva [Foreign methods for determining the probability of bankruptcy of an enterprise] Visnyk Khmelnytskoho nats.un-tu, no.3, T.1, pp. 177–181.

9. Fuchedzhy V. I. (2010) Kharakterystyka metodiv ta modelei diahnostryky kryzovoho stanu pidpriumstva [Characteristics of methods and models of diagnostics of the crisis state of the enterprise] Menedzhment ta pidpriumstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku :zb. nauk. pr. / Vydavnytstvo «Lvivskoi politekhniky»; vidpovid.redakt. O. Ye. Kuzmin. – Lviv,– Visnyk Nats. un-tu «Lvivska politekhnika», no.691, pp. 240–245.

10. Melnyk O. H. (2010) Systemy diahnostryky diialnosti mashynobudivnykh pidpriumstv: polikryterialna kontseptsiiia ta instrumentarii [Systems of diagnostics of activity of machine-building enterprises: polycrystalline concept and tools], Lviv : Vydavnytstvo «Lvivskoi politekhniky», 344 p. (in Ukrainian)

11. Zhukova D. A. (2015) Metodychne zabezpechennia analizu finansovo-ekonomichnoho stanu mashynobudivnykh pidpriumstv [Methodical provision of analysis of the financial and economic condition of machine-building enterprises] Ekonomika: realii chasu. Naukovyi zhurnal, no.3(19), pp. 60–69.